

de la Orăștie, Psaltirea Hurmuzachi, traduceri diaconului Coresi etc.¹ În aceeași epocă exista și un viitor format cu *voi* + *conjunctivul* (*va să să botadze* /46^b, *vom să luam*, *ai să vii* /95^b)².

„Foarte caracteristic pentru limba secolului al XVI-lea este viitorul construit cu auxiliarul *am* și infinitivul; astfel *am a bea*; *am a face*” etc. Viitorul cu *am* + *conjunctivul* a existat într-o epocă veche³. La formele de viitor înlocuirea infinitivului cu conjunctivul era, după cum se știe, o tendință bine cunoscută limbii române. Viitorul de tipul *o să scriu* este atestat într-o perioadă relativ nouă⁴.

Vom încerca acum o sinteză a celor spuse mai sus despre viitor în ambele limbi. Prezentăm sub forma unui tabel formele de viitor din bulgară și română:

Limba bulgară	Limba română
1. šte piša	—
2. šte da piša	o să scriu
3. šta, šteš etc. piša, pišeš	—
4. šta, šteš etc. da piša, pišeš	voi să scriu
5. pisa-šta	scrie-voi
6. šta, šteš etc. pisa	voi scrie
7. imam da piša	am să scriu
8. ima da piša	—

Din acest tabel se observă că formele de bază ale viitorului în cele două limbi nu coincid: *šte piša* și *voi scrie* au structuri sintactice diferite. Viitorul *šte da piša* care ar corespunde din punct de vedere sintactic românescului *o să scriu* (în cazul când am considera pe *o* ca provenind din *volet*) este puțin cunoscut limbii bulgare. Stoiko Stoikov, fără îndoială cel mai bun cunoscător al graiurilor bulgare, afirmă că „nu există graiuri în care *še* să se alăture conjuncției *da* ca în exemplul *šte da piša*”⁵.

Formele de sub 4, după același autor, le întâlnim la scriitori ca Hr. Botev, L. Karavelov⁷. Această formă de viitor folosită de către scrii-

¹ *Istoria limbii române*, vol. II, p. 144—145; cf. și Al. Rosetti, *Limba română în sec. XIII—XIV*, București, 1956, p. 148. Cu privire la vechimea formelor de viitor ca *voi*, *vei*, *va* etc. cf. și Al. Rosetti și B. Cazacu, *Istoria limbii române literare*, Buc. 1961, p. 515.

² D. Pușchilă, *Molitvelnicul lui Dosoftei* (1681) în A.A.R. XXXVI, *Memoriile Secțiunii literare*, p. 103.

³ Ovid Densusianu, *op. cit.*, p. 146.

⁴ Cf. Leca Morariu, *Morfologia verbului predicativ român*, «Codrul Consimnului» anul I, 1924, p. 23.

⁵ Cf. Leca Morariu, *op. cit.*, p. 21.

⁶ *Art. cit.*, p. 243.

Idem, *art. cit.*, p. 242.